

POSTANOWIENIE

Dnia 19 czerwca 2023 r.

Sąd Najwyższy w składzie:

SSN Maria Szczepaniec

w sprawie z wniosku powódki B. K.

o wyłączenie sędziego Sąd Rejonowy X.Y. od rozpoznania sprawy IX C 469/22 toczącej się przed Sądem Rejonowym w E.,
po rozpoznaniu na posiedzeniu niejawnym w Izbie Kontroli Nadzwyczajnej i Spraw Publicznych w dniu 19 czerwca 2023 r.

wniosek oddala.

UZASADNIENIE

Powódka B. K. pismem z 27 lutego 2023 r. zawnioskowała o wyłączenie sędziego prowadzącego sprawę o sygn. IX C 469/22 i wyznaczenie innego sędziego do rozpatrzenia sprawy.

Wnioskodawczyni argumentowała, że zmiana sędziego jest w pełni zasadna z uwagi na zbyt przewlekłe prowadzenie niniejszej sprawy oraz innych spraw (IX C 462/22 oraz wcześniej IX Ca 159/22) dotyczących również rozliczeń z pozwaną, tj. M. w E. Wskazywała, że postępowania wiążą się ze sobą, ponieważ dotyczą rozliczeń zużycia wody i wymiany wodomierzy. Powódka wyraziła ocenę, że ww. sprawy nie są zbyt zawile, zatem wydanie orzeczenia nie powinno stanowić problemu.

Zdaniem wnioskodawczyni zwłoka w rozpoznaniu spraw być może wynika z presji gospodarczej lub politycznej wywieranej na sędziego. Powódka w uzasadnieniu wniosku zawarła stwierdzenie: „Jeśli moje przypuszczenie choćby w części jest słuszne to mamy tu do czynienia z AKTEM OGRANICZANIA

NIEZAWISŁOŚCI SĄDÓW.” Opisany stan rzeczy w ocenie wnioskodawczynie pozostaje w sprzeczności z art. 173 oraz 178 Konstytucji RP.

Wnioskodawczynie wskazała, że podstawą do wysnutych przypuszczeń o ograniczaniu niezawisłości i bezstronności sądów jest okoliczność, że prawie wszystkie powództwa mające za przedmiot rozliczenia z pozwaną zostały oddalone. W konsekwencji niesprawiedliwe - w ocenie powódki - rozliczenia nie utraciły mocy wiążącej. Powódka skonstatowała, że pozwana wymierzała jej zawyżone opłaty w celu zwiększania nadwyżki finansowej, a także wywieranie nacisku na powódkę zmierzającego do wymuszenia sprzedaży mieszkania w niekorzystnych warunkach rynkowych.

Wnioskodawczynie wskazała, że postępowanie IX Ca 159/22 dotyczyło właśnie nadwyżki finansowej i prowadzone było przez tego samego sędziego, który oddalił powództwo bez zbadania istoty sprawy.

Sędzia Sądu Rejonowego X.Y. 3 marca 2023 r. złożyła oświadczenie, w którym wskazała, że nikt nie podejmował działań, które można byłoby uznać za wywieranie presji gospodarczej lub politycznej wobec sędziego. Nadto, sprawozdawca wskazał, że zwłoka w rozpoznaniu sprawy wynikająca z faktu, że rozprawa wyznaczona na 22 lutego 2023 r. została odwołana była następstwem obiektywnej przyczyny, tj. choroby sędziego w okresie od 9 stycznia do 27 lutego 2023 r.

Sąd Rejonowy w E. postanowieniem z 10 marca 2023 r., IX Co 1423/23 wniosek o wyłączenie sędziego X.Y. przekazał Prezesowi Izby Kontroli Nadzwyczajnej i Spraw Publicznych.

Sąd Najwyższy zważył, co następuje:

Wniosek powódki nie zasługiwał na uwzględnienie.

Zgodnie z art. 26 § 2 ustawy z dnia 8 grudnia 2017 r. o Sądzie Najwyższym (tekst jedn.: Dz.U.2021 r., poz. 1904, dalej jako: „u.SN”) do właściwości Sądu Najwyższego należy rozpoznawanie wniosków lub oświadczeń dotyczących

wyłączenia sędziego albo o oznaczenie sądu, przed którym ma się toczyć postępowanie, obejmujących zarzut braku niezależności sądu lub braku niezawisłości sędziego. Sąd rozpoznający sprawę przekazuje niezwłocznie wniosek Prezesowi Izby Kontroli Nadzwyczajnej i Spraw Publicznych celem nadania mu dalszego biegu na zasadach określonych w odrębnych przepisach.

Przekazanie wniosku Prezesowi Izby Kontroli Nadzwyczajnej i Spraw Publicznych nie wstrzymuje biegu toczącego się postępowania.

Ustawą z 9 czerwca 2022 r. o zmianie ustawy o Sądzie Najwyższym oraz niektórych innych ustaw (Dz.U.2022 r., poz. 1259; dalej: „ustawa nowelizująca”), z dniem 15 lipca 2022 r. dodano do ustawy o Sądzie Najwyższym przepisy art. 29 § 4-25 regulujące instytucję tzw. testu niezawisłości i bezstronności.

Podobny instrument został wprowadzony w tym samym czasie przez ustawodawcę również m.in. w art. 42a § 3-14 ustawy z dnia 27 lipca 2001 r. - Prawo o ustroju sądów powszechnych (tekst jedn.: Dz.U.2020 r., poz. 2072, dalej: jako: „p.u.s.p.”). Od strony procesowej, nowe instrumenty prawne, określone odpowiednio w art. 29 § 5 u.SN i art. 42a § 3 p.u.s.p., zostały tym samym ukształtowane jako środki, w ramach których można formułować zarzuty braku niezawisłości i bezstronności sędziego z powołaniem się na okoliczności towarzyszące jego powołaniu oraz postępowania sędziego po powołaniu, jeżeli w okolicznościach konkretnej sprawy może to doprowadzić do naruszenia standardu niezawisłości lub bezstronności, mającego (realny) wpływ na wynik sprawy z uwzględnieniem okoliczności dotyczących uprawnionego oraz charakteru sprawy.

Na podstawie art. 26 § 2 u.SN wniosek o wyłączenie sędziego podlega rozpoznaniu „na zasadach określonych w odrębnych przepisach”, a więc w sprawach cywilnych - na zasadach określonych w Kodeksie postępowania cywilnego, w tym w szczególności w art. 48-49 k.p.c. Wniosek taki należy do właściwości Sądu Najwyższego tylko wówczas, gdy jest oparty na wymienionych w art. 26 § 2 u.SN podstawach (1) braku niezależności sądu lub (2) braku niezawisłości sędziego. Natomiast zgodnie z art. 26 § 3 u.SN, tego rodzaju wniosek pozostawia się bez rozpoznania, jeżeli obejmuje ustalenie oraz ocenę zgodności

z prawem powołania sędziego lub jego umocowania do wykonywania zadań z zakresu wymiaru sprawiedliwości.

Wniosek powódki o wyłączenie sędziego Sądu Rejonowego w E. X.Y. nie zasługiwał na uwzględnienie. Wnioskodawczyni upatruje bowiem braku niezawisłości sędziego sprawozdawcy w tym, że postępowanie IX C 469/22 prowadzone jest w jej ocenie przewlekłe, a sędzia wydaje wyroki w sprawach tożsamyh przedmiotowo na skutek faworyzowania strony pozwanej.

Sąd Najwyższy odnosząc się do pierwszego zarzutu, czyli rzekomej przewlekłości postępowania wskazuje, że nie można uznawać na opieszale prowadzonego postępowania, które zostało zainicjowane pozwem wytoczonym 20 września 2022 r., gdy pierwszy termin rozprawy zaplanowany został na 22 lutego 2023 r., a odwołany został z obiektywnej przyczyny, tj. choroby sprawozdawcy. Nadto, Sąd Najwyższy wskazuje, że środkiem prawnym służącym stronom postępowań do dochodzenia roszczeń przeciwko Skarbowi Państwa powstałych w związku z przewlekłym procedowaniem przez sądy jest skarga w trybie ustawy z dnia 17 czerwca 2004 r. o skardze na naruszenie prawa strony do rozpoznania sprawy w postępowaniu przygotowawczym prowadzonym lub nadzorowanym przez prokuratora i postępowaniu sądowym bez nieuzasadnionej zwłoki (tekst jedn. Dz.U.2018, poz.75), a nie wniosek w trybie art. 26 § 2 u.SN.

Sąd Najwyższy z całą stanowczością podkreśla, że nawet przy przyjęciu założenia, że sędzia X.Y. wydawała wyroki oddalające powództwa w sprawach tożsamyh przedmiotowo ze sprawą IX C 469/22 wytaczanych przeciwko M. w E., to okoliczność ta jest ambiwalentna dla rozstrzygnięcia wniosku o wyłączenie sędziego Sądu Rejonowego X.Y. od rozpoznania sprawy IX C 469/22. Sąd Najwyższy rozpoznając wniosek o wyłączenie sędziego od rozpoznania konkretnej sprawy nie posiada kompetencji do dokonywania oceny materiału dowodowego zgromadzonego w aktach innych spraw. W konsekwencji zatem nie może rozstrzygnąć, czy orzeczenia wydane zostały w warunkach braku niezawisłości sędziego. Należy mieć bowiem na względzie, że podstawową zasadą polskiego systemu prawnego jest tzw. samodzielność jurysdykcyjna sądu, która wyraża się tym, że skład orzekający samodzielnie ocenia kwestie faktyczne i prawne w celu wydania rozstrzygnięcia, a poczynione przez niego ustalenia mogą być skutecznie

kwestionowane we wnoszonych środkach odwoławczych, do których nie zalicza się wniosek w trybie art. 26 § 2 u.SN.

Z uwagi na powyższe, Sąd Najwyższy orzekł, jak w sentencji.

[K.B.]

[ał]